

Till:
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

POSTADRESSE
Statkraft Sverige AB
Sveavägen 9
111 57 Stockholm

BESÖKSADRESSE
Sveavägen 9
Stockholm

-- VÄXEL
+47 24 06 70 00

-- INTERNETT
www.statkraft.nose

DERES REF./DATO:
KN2024/01642

VÅR REF.:
Anders Bergman

STED/DATO:
Stockholm 22.11.2024

STATKRAFTS SYNPUNKTER PÅ REMISSEN "BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR VATTENKRAFTENS OMRÖVNING" (KN 2024/01642)

Bakgrund

Statkraft Sverige AB är en del av Statkraft-koncernen, som är en ledande aktör inom vattenkraft internationellt och Europas största leverantör av förnybar energi. I Sverige är Statkraft den fjärde största elproducenten och driver 54 vattenkraftverk som tillsammans producerar 5,4 TWh el. Därutöver bedriver Statkraft Sverige AB även verksamhet inom vindkraft, solkraft, gaskraft och fjärrvärme samt energihandel.

Statkraft är medlemmar i Energiföretagen och delar de synpunkter som förs fram i deras yttrande. Nedan lämnar Statkraft sammanfattade synpunkter avseende klimat- och näringslivsdepartementets promemoria *Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning, KN2024/01642*. För detaljerade motiveringar till synpunkterna hänvisas till Energiföretagens yttrande. Statkraft är även en av ägarna i Vattenkraftens miljöfond som lämnat ett remissyttrande avseende förslaget påverkan på fondens verksamhet.

Synpunkter

Regelverket kring vattenkraftens omprövningar behöver förändras för att säkerställa en acceptabel påverkan på elsystemet, att de moderna miljövillkoren får en tillräckligt stor nytta i förhållande till den samhällsekonomiska kostnaden samt att prövningsprocessen blir effektiv och rättssäker.

Klimat och näringslivsdepartementets promemoria är ett välkommet initiativ som adresserar flera av de problem som hittills omgärdat omprövningarna. Flera av de författningsändringar som föreslås tillsammans med motivtexterna i promemorian innebär en ökad tydlighet och styrning. Några av förslagen behöver dock ändras eller kompletteras för att vattenkraftens omprövningar ska kunna genomföras på det sätt och med det utfall som riksdag och regering har avsett.

Påverkan på elsystemet

En övergripande och mycket viktig synpunkt är att det måste tydliggöras i promemorian att det är den sammantagna påverkan på en effektiv tillgång till vattenkraftsel som ska bedömas och vägas mot miljönyttan vid omprövning för moderna miljövillkor. Detta är viktigt eftersom omprövningarna inte bara ska säkerställa att Sverige uppfyller ramdirektivet för vatten utan även miljöbalkens övriga bestämmelser och annan EU-lagstiftning, exempelvis art- och habitatdirektivet. Det är en hörnsten i hela konstruktionen

av den nationella planen och finansieringslösningen via Vattenkraftens miljöfond att verksamheter som fanns före den 1 juli 2001 som huvudregel ska vara förenliga med de EU-rättsliga kraven på skyddet av Natura 2000-områden och att åtgärder för att tillgodose detta skydd ska rymmas inom riktvärdet 1,5 TWh.

Förslaget, i 4 kap. 3 b §, som syftar till att säkerställa att ingen betydande negativ påverkan uppstår på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel behöver ändras så att kriterierna blir bindande för vattenförvaltningen, att kriterierna gäller vart och ett för sig och att de omfattar samtliga miljöåtgärder inom huvudavrinningsområdet. Därtill måste det förtydligas att nationell elberedskapsförmåga förutsätter förmågor som kan vara regionala och lokala.

Skyddade områden

Förslaget, 4 kap 6 § vattenförvaltningsförordningen, som syftar till att säkerställa att så kallade särskilda krav för skyddade områden inte ska bli för "villkorslika" bedöms inte lösa dagens problem utan riskerar snarare att göra situationen värre. Statkraft anser att eventuellt tillkommande mål eller särskilda bestämmelser, i stället för att ingå i miljö kvalitetsnormen, sammanställs och synliggörs så att de beaktas inom ramen för bland annat tillsyn, tillståndsgivning och förvaltning. Förslaget, i MB 24 kap. 10 a § kommer inte att lösa frågan om påverkan på Natura 2000-områden då motsvarande reglering endast nyttjas i ett fåtal fall för andra miljöprovningar.

Om synpunkten angående hur skyddade områden ska hanteras inom ramen för omprövningarna inte hörsammas så anser Statkraft att dessa frågor tas vidare i en särskild utredning. Utöver frågan om hur nuvarande regelverk kan anpassas för att undvika dubbelreglering som leder till att mer långtgående krav än vad som följer av EU-rätten ställs på verksamhetsutövare inom ramen för omprövningarna, så bör utredningen få i uppdrag att se över och förtydliga ersättningsbestämmelserna i 31 kap. miljöbalken kopplat till försvårande av pågående markanvändning med anledning av skyddet för särskilda områden.

Flera av förslagen är utformade specifikt för vattenförekomster där vatten lagras för att användas för kraftproduktion. Detta utgör en omotiverad avgränsning i förhållande till ramdirektivet för vatten, vilken medför en strängare tillämpning än vad EU-rätten kräver. Dessa formuleringar bör ändras.

MKN

Det är bra att normen God ekologisk potential föreslås definieras i förordning, men bestämmelsen skulle bli tydligare och få en mer enhetlig tillämpning om den formuleras utifrån åtgärdsmetoden, eftersom det är denna metod som i huvudsak används inom både Sverige och andra EU-länder.

Vid normsättningen, som görs på enskild vattenförekomstnivå, måste analysen utgå från huvudavrinningsperspektivet för att kunna bedöma påverkan på elsystemet samlat i förhållande till HARO-värdet, vilket bör tydliggöras i promemorian.

Samverkan

Statkraft delar beskrivningen av de problem som omgärdat samverkansprocessen hittills och välkomnar slutsatserna att vattenmyndigheterna dels ska se över klassificering och normsättning under pågående samverkan, dels att syftet med samverkan bör förtydligas. En effektiv och fokuserad samverkansprocess är en förutsättning för att omprövningsprocessen som helhet ska kunna ske kostnadseffektivt och att miljöåtgärder med ekologisk nytta genomföras. För att resultaten av samverkan ska kunna

implementeras i verksamhetsutövarnas ansökningshandlingar bör översynen av klassificering och normsättning vara avslutad och beslutad senast sex månader före ansökningshandlingarna ska lämnas in.

När det gäller syftet med samverkan så är det mycket angeläget att såväl författningstext som motivtexter inte lämnar utrymme för olika tolkningar eller missförstånd, utan att det råder samsyn kring vad som ska uppnås inom ramen för samverkansprocessen. Det bör exempelvis framgå att under samverkan ska miljöåtgärder föreslås och prioriteras i ett avrinningsområde utifrån största möjliga nytta för vattenmiljön och en effektiv tillgång på vattenkraftsel. Miljöåtgärder som överskrider HARO-värdet får inte föreslås inom respektive avrinningsområde. Föreslagna miljöåtgärder samt dess påverkan på effektiv tillgång på vattenkraftsel ska redovisas i en analysrapport under samverkan.

Statkraft anser att det är viktigt att de riktvärden som anges i bilaga 2 till Vattenförvaltningsförordningen (2004:660) är användbara i vattenförvaltning samt samverkansprocess. Exempelvis riskerar det riktvärde som anges samlat för övriga avrinningsområden inte vara användbart för normsättning utan kan antagligen bara användas för uppföljning av hur mycket produktion som förlorades efter det att prövningen är genomförd. Vårt förslag är att riktvärdet för övriga avrinningsområden i stället anges som en procentsats per avrinningsområde på samma sätt som i nationella planen, samt att det tydligt anges att riktvärdet gäller för varje enskilt huvudavrinningsområde. Annars blir det svårt att i ett enskilt huvudavrinningsområde bedöma vad som är betydande negativ påverkan på produktionen och därmed sätta korrekta normer. De riktvärden som anges för de huvudavrinningsområden som innehåller flera prövningsgrupper behöver brytas ned på prövningsgruppsnivå för att vara användbara för normsättning. Vi föreslår att det i beskrivningen kring samverkansprocess tydliggörs att Länsstyrelserna ska fördela ut huvudavrinningsområdets riktvärde på de olika prövningsgrupperna i huvudavrinningsområdet före det att samverkan med verksamhetsutövare startar.

Det är bra att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ges en skyldighet att bistå vattenmyndigheterna i arbetet med klassificering och normsättning. Skyldigheten bör förtydligas så att det framgår att myndigheterna ska säkerställa att HARO-värdet inte överskrids samt att påverkan på elberedskap och reglerförmåga hålls på en acceptabel nivå, i enlighet med reglerbidragsrapporten. Dessa skyldigheter bör dock inte vara enkelriktade, utan kompletteras med en skyldighet för vattenmyndigheterna att rätta sig efter de bedömningar som Energimyndigheten och Svenska kraftnät gör.

Vattendelegationerna

Statkraft har inga invändningar mot förslaget att antalet ledamöter i vattendelegationerna utökas från 11 till 12, men hyser inga förhoppningar om att en extra ledamot kan påverka normbesluten på något avgörande sätt. Statkrafts syn är fortsatt att Vattenförvaltningsutredningens förslag bör genomföras, vilka bland annat innefattar en omorganisation av hela vattenförvaltningen.

Konsekvensanalys

För att regeringen ska kunna ta ställning till huruvida omprövningar kan genomföras på ett sätt som är effektivt och rättssäkert, och med en acceptabel konsekvens för staten och samhället så måste potentiella problem och risker med förslagen belysas tydligare i promemorians konsekvensanalys, alternativt brytas ut och utredas särskilt. Detta gäller särskilt konsekvenserna av den föreslagna hanteringen av verksamheter som påverkar skyddade områden.

Tidplan

Det är angeläget att normöversyn genomförs och får genomslag i prövningsunderlaget i god tid innan den 1 juli 2025 som är sista ansökningsdag för bland annat Ljungan. Om så inte sker bör regeringen tydliggöra att man anser att 22 kap. 13 § miljöbalken, den så kallade "loopen", ska nyttjas för de ansökningarna. Alternativt så bör sista dag för inlämnande av ansökningar i berörda prövningsgrupper flyttas fram. Detsamma gäller för de prövningsgrupper som innehåller eller påverkar skyddade områden emedan kvarstående frågor utreds.